

כאשר משה רבנו מתייצב לפני פרעה ומצוה אותו לשלוח את עם ישראל, ומאיים עליו במכת ארבה, מגישים עבדי פרעה נגדו הצעת "אי אמון" ואומרים לו "עד מתי יהיה זה לנו למוקש שלח את האנשים ויעבדו את ה' א-לקיהם הטרם תדע כי אבדה מצרים". (שמות י, ט) וכששומע פרעה את דבריהם, הוא קורא למשה ולאהרן ואומר להם "לכו עבדו את ה' א-לקיכם מי ומי ההלכים". ועל זה עונה לו משה רבנו "בנערנו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו נלך כי חג ה' לנו". אך פרעה מתנגד ואומר למשה רבנו (שם, יא) "לא כן לכו נא הגברים ועבדו את ה' כי אתה אתם מבקשים ויגרש אתם מאת פני פרעה".

צריך להבין מהו הוויכוח בין פרעה למשה רבינו אם הילדים ילכו אתם או לא?

הרמב"ן מסביר: היה פרעה רוצה שילכו ראשיהם זקניהם ושוטריהם, אנשים אשר נקבו בשמות, ומשה ענהו כי גם הבנים והבנות ילכו כי חג ה' לנו, ומצוה על כלנו לחוג לפניו, אז חרה לפרעה על הבנים והבנות, ואמר שלא ישלח הטף בשום פנים, כי הם לא יזבחו, אבל ישלח כל הזכרים הגדולים בעבור החג שאמר, ויישארו הטף והנשים.

וביאר הרב מרדכי אליהו זצ"ל (דברי מרדכי) – ביאור הוויכוח ביניהם הוא בתפיסה האמתית של חינוך הילדים. משה רבנו אומר לפרעה שהנערים ילכו עם הזקנים, כי הם צריכים ללמוד מהם את דרכי עבודת ה', את עבודת הקרבנות, את קיום המצוות, ובלי הנערים, לא נלך, כי אין שום תועלת בעבודת ה' אם לא ילמדו אותה לדורות הבאים. ופרעה מתווכח, כי הוא אינו מבין בתועלת שישנה כששולחים דור חדש עם דור ישן, והוא אומר למשה אדרבה עליהם להישאר במצרים ואני אשבץ אותם ב"מסגרות חינוך" במצרים, ולכן רק הגברים ילכו, ועל זה עומד משה רבנו בכל תוקף שאם אין חינוך לנוער ולקטנים (בבנינו ובבנותינו), לא ילכו כלל.

יש הבדל עצום בין עם ישראל לאומות העולם: הבית יעקב מסביר כי תשובתו של משה רבינו מבוססת על ההבדל בין הטף היהודי לבין הטף המצרי, הטף היהודי נולד מתוך קדושה, ולכן בכל ילד וילד יש חלק אלוך ממעל, נשמה אלוקית. מטרת הזמן הוא פגישה עם ה' והעצמת חלק זה וזה שייך בכל העם. כאשר אדם לומד תורה הוא נפגש עם ריבונו של עולם ומעצים את הנשמה הנמצאת בתוכו, וכך הוא הופך להיות רוחני. לפי דברי משה בעבודת ה' אין אבחנה בין נשים ובין ילדים לבין אנשים, כולם משתייכים לתורה בצד הנשמתי העמוק, וזה הכוונה "כי חג ה' לנו".

כותב בעל הישמח משה, רבי משה טייטלבוים כי קיים קשר הדוק בין הרישא לסיפא בפסוק זה. שאם מקויים בנו: "בנערנו ובזקנינו נלך" – אם הנוער הולך יד ביד עם

הזקנים וממשיך בגאון את השלשלת המפוארת של האבות – ראוי לומר על כך: "כי חג ה' לנו", כי בדרך זו מובטח כל עתידנו – כיחידים וכלאום. משה מדגיש כאן במיוחד "בבנינו ובבנותינו", כי בדור הצעיר תלוי כל העתיד של עם ישראל. שאם ילד קרוי "יתום", כשאין לו הורים – עם נקרא "יתום", כשאין לו בנים ממשיכי מסורת אבות.

מנהיגים יקרים,

אנו מבינים את גודל אחריותנו וזכותנו לחנך ילדים וילדות נערים ונערות ולחברם לתורת ישראל, ליראת שמים, למסורת האבות במיוחד בתקופה זו כאשר הלמידה נעשית מרחוק. האחריות שלנו לדורות הבאים היא מרכז ולב העשייה החינוכית שלנו. בשבוע שעבר ציינו כנס מנהלים יסודי בסימן "מצמיחים לדורות" בקשנו להכיר תודה לכם מנהיגי החינוך כי בתקופה מורכבת זו הנכם ממשיכים להנחיל התורה לתלמידנו מתוך אחריות יומיומית, כל זה מתרחש הודות ליכולת שלכם למנף הזדמנויות להמשך למידה משמעותית יום יומית עם תלמידנו.

היכולת שלכם לתפקד בגמישות, ביצירתיות, ליצר "אי של יציבות" ב"אי יציבות". היכולת לחזק החוסן הרגשי, חברתי, לימודי של "כיתת המנהל" - צוות המורים שלכם. האחריות לא לוותר על סדר יום לימודי מלא של מקצועות הקודש, לצד אחריות להתקדמות ושמירה של הישגים מצופים במקצועות הליבה וצמצום פערים. האחריות להיות משמעותיים לכל האוכלוסיות בביה"ס: עולים, מצטיינים, תלמידי שילוב...אין שקופים. המשך שמירה על קשר מיטבי עם קהילת הורי ביה"ס לאחריות וקידום ילדיהם, ובעיקר רוח מנהיגות אופטימית, רואה עתיד, מבינה גודל השעה וגודל השליחות. ההבנה כי חוסן מערכת החינוך משפיע על חוסן עם ישראל. "בבנינו ובבנותינו", כי בדור הצעיר תלוי כל העתיד של עם ישראל "כי חג ה' לנו", כי בדרך זו מובטח כל עתידנו – כיחידים וכלאום, על כך הערכתנו הגדולה לכם. אנו ממשיכים מרחוק לספק מעטפת של כלים ואורות אשר יסייעו לכם בעבודתכם החינוכית, עומדים לרשותכם בכל פניה ובקשה.

בע"ה בתפילה לחזרה ללמידה מקרוב בכל בתי החינוך שלנו, שבת שלום ומבורך

שושנה נגר